

Kohtuasi C-473/19

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

18. juuni 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (Vänersborgsi esimese astme, maa- ja keskkonnakohus, Rootsi)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

12. juuni 2019

Kaebaja:

Föreningen Skydda Skogen

Vastustajad:

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

B.A.B.

Põhikohtuasi

Mittetulundusühingu kaebus länsstyrelseni (läänivalitsus, Rootsi) otsuse peale mitte võtta täitemeetmeid seoses teatega raie kohta metsaalal, kus asuvad paljude selliste loomaliikide elupaigad, keda kaitstakse direktiivide 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ alusel.

Eelotsusetaotluse faktilised ja õiguslikud asjaolud

ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlus direktiivi 93/43 artikli 12 ja direktiivi 2009/147 artikli 5 tõlgendamise kohta.

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt hõlmab keeld üksnes neid liike, mis on loetletud direktiivi 2009/147 I lisas või on mingil tasandil ohustatud või mille populatsioon juba pikemat aega väheneb?
2. Kas direktiivi 2009/147 artikli 5 punktides a–d ja nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta artikli 12 punktides a–c kasutatud mõisteid „tahtlik tapmine“, „häirimine“ ja „hävitamine“ tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus meetmete eesmärk ei ole ilmselgelt liigi isendite tapmine või häirimine (näiteks metsandusmeetmed või maa-arendus), peab keeldude kohaldamiseks olema meetmete tõttu oht kahjustada liigi kaitsestaatust?

Esimene ja teine küsimus on esitatud, arvestades muu hulgas, et:

- direktiivi 2009/147 artikkel 5 käsitleb kõikide artikli 1 lõikes 1 osutatud linnuliikide kaitset; kuidas on direktiivi 92/43 artikli 1 punktis m määratletud mõiste „isend“;
  - liigi kaitsestaatuse küsimust peetakse asjakohaseks peamiselt direktiivi 92/43 artiklis 16 sätestatud erandi kontekstis (erandi kohaldamiseks ei tohi olla muud rahuldavat alternatiivset lahendust ja erand ei tohi kahjustada kõnealuste liikide populatsioonide soodsa kaitse taseme säilitamist nende looduslikul levilal) või direktiivi 2009/147 artiklis 9 sätestatud erandi kontekstis (erand ei tohi olla vastuolus kõnealuse direktiiviga, mis artikli 2 kohaselt nõuab liikmesriikidelt vajalike meetmete võtmist, et säilitada artiklis 1 osutatud liikide populatsioon tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele).
3. Kui vastus teise küsimuse mis tahes osale on, et keelu kohaldamise huvides tuleb kahju hinnata muul kui individuaalsel tasemel, siis kas hindamine peab sel juhul toimuma mingi alusel järgmistest skaaladest või tasanditest:
    - a. teatud geograafiliselt piiratud osa populatsioonist, nagu on määratletud punktis a, näiteks piirkonna, liikmesriigi või Euroopa Liidu piires;
    - b. asjaomane kohalik populatsioon (bioloogiliselt eraldatud muudest liigi populatsioonidest);

- c. asjaomane metapopulatsioon¹;
  - d. liigi populatsioon tervikuna liigi levila asjakohases biogeograafilise piirkonna osas?
4. Kas direktiivi 92/43 artikli 12 punktis d kasutatud väljendit „kahjustamine või hävitamine“ tuleb seoses loomade paljunemispaiigaga tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus hoolimata kaitsemeetmetest kaob asjaomase liigi elupaiga püsiv ökoloogiline toimivus otseselt või kaudselt, individuaalselt või kumulatiivselt kahju tekitamise, hävitamise või kahjustamise tõttu, kohaldatakse keeldu üksnes juhul, kui asjaomase liigi kaitsestaatus ühel kolmandas küsimuses osutatud tasandil tõenäoliselt halveneb?
5. Kui vastus neljandale küsimusele on eitav, see tähendab, kui kahju tuleb keelu kohaldamiseks hinnata muul tasandil kui konkreetse ala elupaiga tasandil, siis kas selline hindamine peab toimuma mingi alusel järgmistest skaaladest või tasanditest:
- a. teatud geograafiliselt piiratud osa populatsioonist, nagu on määratletud punktis a, näiteks piirkonna, liikmesriigi või Euroopa Liidu piires;
  - b. asjaomane kohalik populatsioon (bioloogiliselt eraldatud muudest liigi populatsioonidest);
  - c. asjaomane metapopulatsioon;
  - d. liigi populatsioon tervikuna liigi levila asjakohases biogeograafilise piirkonna osas?

Mark- och miljöömsutoleni (maa- ja keskkonnakohus, Rootsi) püstitatud teine ja neljas küsimus hõlmavad küsimust, kas direktiivides sätestatud range kaitse ei kuulu enam kohaldamisele nende liikide suhtes, mille puhul on saavutatud direktiivi eesmärk (soodne kaitsestaatus).

Viidatud liidu õigusnormid ja Euroopa Kohtu praktika

Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/443/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, artikkel 12 ning II, IV ja V lisa.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta, artikkel 5 ja I-III lisa.

¹ „Metapopulatsioon“ – väikese kokkupuutega alampopulatsioonide kogum, kus teatavad alampopulatsioonid hävivad ja teised tugevnevad aja jooksul ning hävinud alampopulatsioonide asupaigad võib taasasustada lähedalasuv alampopulatsioon.

Euroopa Komisjoni suunisdokument ühenduse tähtsusega loomaliikide range kaitse kohta vastavalt direktiivile 92/43 (lõplik versioon, 2007. aasta veebruar).

30. jaanuari 2002. aasta kohtuotsus komisjon vs. Kreeka, C-103/00, EU:C:2002:60.

10. jaanuari 2006. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-98/03, EU:C:2006:3.

18. mai 2006. aasta kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, C-221/04, EU:C:2006:329.

14. juuni 2007. aasta kohtuotsus komisjon vs. Soome, C-342/05, EU:C:2007:341.

9. juuni 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, C-383/09, EU:C:2011:369.

10. novembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Kreeka, C-504/14, EU:C:2016:847.

17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola, C-441/17, EU:C:2018:255, punkt 237.

Ettepanek kohtuasjas C-6/04, komisjon vs. Ühendkuningriik, EU:C:2005:372.

Ettepanek kohtuasjas C-221/04, komisjon vs. Hispaania, EU:C:2005:777.

Viidatud liikmesriigi õigusnormid ja liikmesriigi kohtute praktika

Metsandusseadus (1979:429) (Skogsvårdslag (1979:429)).

Keskkonnaseadustik (1998:809) (Miljöbalk (1998:809)), 8. peatükk, § 1.

Liikide kaitse määrus (2007:845) (Artskyddsförordning (2007:845)), § 4, I lisa.

Metsaameti määrus ja üldeeskirjad (SKFS 2011:7) (Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKFS 2011:7)), mida on muudetud SKFS 2013:2-ga.

Keskkonnakaitseameti käsiraamat liikide kaitse määruse kohta, 2009:2 (Naturvårdsverkets „Handbok för artskyddsförordningen“, 2009:2) esimene trükk, 2009. aasta aprill.

Mark- och miljööverdomstoleni (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi) kohtuotsus M 1713-13.

Mark- och miljööverdomstoleni (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi) kohtuotsus M 11317-14.

Mark- och miljööverdomstoleni (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi) kohtuotsus M 10104-17.

Lühiülevaade faktilistest asjaoludest ja põhikohtuasja menetlusest

- 1 Kohtuasi on seotud metsaametile (Skogsstyrelsen) esitatud teatega raie kohta Härryda valla metsaalal. Teade käsitleb lõplikku raiet, mis tähendab, et kõik puud raiutakse maha, välja arvatud piiratud arv puid, mis tuleb hoida alles kooskõlas Rootsi metsaameti suunistega.
- 2 Metsaalal asub järgmiste linnuliikide elupaik: väike-kirjurähn (*Dryobates minor*), metsis (*Tetrao urogallus*), põhjatihane (*Poecile montanus*), põialpoiss (*Regulus regulus*) ja musttihane (*Periparus ater*). Alalt võib leida ka rabakonna (*Rana arvalis*). Suure tõenäosusega kasutavad kõnealused liigid asjaomast ala paljunemiseks ja sõltuvalt sellest, millisele konkreetse liigi elutsükli osale raie langeb, toob see kaasa liigi isendite häirimise või tapmise. Kõik raie ajal sel alal olevad munad hävitatakse.
- 3 Järelevalveasutusena tegutsev metsaamet andis võetavate kaitsemeetmete kohta konkreetsed suunised ja leidis, et suuniste järgimise korral ei ole raie vastuolus ühegi keeluga, mis on sätestatud liikide kaitse määruses, mis kujutab endast õigusakti, millega võetakse direktiivides 92/43 ja 2009/147 sätestatud liikide range kaitse üle Rootsi õigusesse. Metsaameti ette nähtud kaitsemeetmed ei ole õiguslikult siduvad, vaid pelgalt soovitusel.
- 4 22. detsembril 2016 nõudis Föreningen Skydda Skogen (metsakaitseühing; edaspidi „ühing“) Länsstyrelsen i Västra Götalands länilt (Västra Götalandi läänivalitsus) (mis on piirkondlik järelevalveasutus vastavalt liikide kaitse määrusele; edaspidi „läänivalitsus“) tegutsemist raieteate ja metsaameti konkreetsete suuniste alusel. Ühing märkis, et vaatamata metsaameti suunistele on raie vastuolus liikide kaitse määruses kehtestatud keeldudega.
- 5 Läänivalitsus leidis, et erandit liikide kaitse määrusest ei ole vaja analüüsida. See tähendab, et läänivalitsuse arvamusel kohaselt ei olnud meetmed vastuolus liikide kaitse määruse keeldudega, tingimusel et on võetud konkreetsetes suunistes täpsustatud kaitsemeetmed.
- 6 Ühing esitas eelotsuse esitanud kohtule kaebuse läänivalitsuse otsuse peale mitte võtta täitemeetmeid. Ühingu peamine nõue seisneb selles, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks tühistama läänivalitsuse otsuse ja otsustama, et kavandatud metsandusmeetmed ei ole lubatud, sest need on vastuolus liikide kaitse määruses kehtestatud keeldudega.

Poolte peamised argumendid

Ühing

- 7 Üks oluline küsimus seisneb selles, kas kavandatavad metsandusmeetmeid, sealhulgas kavandatud taasmetsastamine ja istutamine, võib isegi juhul, kui võetakse metsaameti soovitatud kaitsemeetmed, rakendada ilma liikide kaitse määrusest erandit tegemata. Loetletud kaitsemeetmed peavad olema piisavad, et säilitada kõikide kaitstud liikide elupaikade püsiv ökoloogiline toimivus, ja nende tulemusena ei tohi kõnealune toimivus halveneda. See on eriti oluline nende alal elavate liikide puhul, millel puudub liikmesriigi/kohalikul tasandil soodne kaitsestaatus, näiteks väike-kirjurähn, roherähn, metsis, teder, herilaseviu, kanakull, põialpoiss ja põhjatihane. Kõnealuse hindamise eesmärgil tuleb iga liigi puhul eraldi hinnata ja uurida.
- 8 Erandi vajalikkust (st kas meetmed kuuluvad keelu kohaldamisalasse) hinnates tuleb analüüsida mõju kohaliku ja piirkondliku populatsiooni soodsale kaitsestaatusale, samuti elupaiga püsiva ökoloogilise toimivuse kahjustamist või halvenemist. Samuti ei ole lubatud järkjärguline halvenemine ja see keeld kehtib ka ala püsiva ökoloogilise toimivuse kohta. See tähendab, et arvestada tuleb ka ala praegust maakasutust, nagu metsastamine ja kasvavate metsaalade majandamine. Näiteks kui praegune maakasutus, näiteks metsandusmeetmed, kahjustab selgelt kaitsealuse liigi elupaiku ja toob kaasa alal elava populatsiooni vähenemise, on liikmesriik kohustatud seda ennetama. Kõnealune hindamine eeldab ka kumulatiivse mõju arvesse võtmist ja ettevaatuspõhimõtte kohaldamist. Alal peab püsima kõikide kaitsealuste liikide pidev ökoloogiline toimivus. Lisaks ei kehtestata metsaameti suunistes ühtegi keeldu metsandusmeetmete rakendamise kohta lindude pesitsushooajal, hoolimata asjaolust, et liikide kaitse määruse § 4 selle selgelt keelab.
- 9 Kui metsa raiutakse vastavalt metsaameti suunistele, kaob metsaelupaik ja samuti osa alal praegu elavate kaitsealuste liikide elupaikadest. Lisaks hävinevad metsa katvus ja mitmekesisus, metsalagendikud ja mustikapõõsastest koosnev tihe alustaimestik. Lehtpuude praegu suur osatähtsus langeks ning alal ei oleks enam pidevalt suurt hulka surevaid puid ja lagupuitu. Kumulatiivselt avaldaks see tõsist negatiivset mõju sellistele liikidele nagu väike-kirjurähn, musträhn, roherähn, metsis, teder, herilaseviu, kanakull, mänsak, põhjatihane, põialpoiss, musttihane ja samuti rabakonn.

Läänivalitsus

- 10 Metslindude puhul üldtunnustatud seisukoha kohaselt hõlmavad liikide kaitse määruses sätestatud keelud üksnes selle määruse I lisas B-ga tähistatud liike, mis on seega sellise ELi tähtsusega, et tuleb luua erikaitse- ja kaitsealad, punasesse raamatusse kantud liike ja neid liike, mille populatsioon on Rootsi pesitsevate lindude loenduse kohaselt viimase 30 aasta (või kolme põlvkonna) jooksul vähenenud rohkem kui 50% võrra.

- 11 Kui meetme eesmärk ei ole ilmselgelt liigi isendite tapmine või häirimine, näiteks metsandusmeetmete rakendamise teel, on mõistlik, et keeldude kohaldamiseks peaks olema oht kahjustada liigi kaitsestaatust (vt muu hulgas mark- och miljööverdomstoleni (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi) kohtuotsus M 11317-14).
- 12 Seoses fauna paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise keeluga puudub nõue, et kahjustamine või hävitamine peab olema tahtlik. Keeld kehtib üksnes juhul, kui asjaomase liigi kaitsestaatust võib halveneda. Sellist tõlgendust toetab muu hulgas mark- och miljööverdomstoleni (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi) kohtuotsus M 11317-14, milles omistab kohus läänivalitsuse sõnul suurt tähtsust asjaolule, et mõju avaldus liigi jaoks olulisele alale (tuumikala). Keelu kohaldamine, mis ei võta arvesse mõju ohtu kaitsestaatusele, läheks paljudel juhtudel kaugemale sellest, mis on vajalik liigi kaitse eesmärgi saavutamiseks. Seda kinnitavad erandite tegemise ranged tingimused (vt muu hulgas mark- och miljööverdomstoleni (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi) kohtuotsus M 1713-13 ja komisjoni suuniste 5. märkus); see tähendab, et keeldude kohaldamisalasse jäävaid meetmeid ei tohi üldjuhul rakendada. Näiteks on ka 10. jaanuari [2006. aasta] kohtuotsuses komisjon vs. Saksamaa, C-98/03, selgitatud, et metsandus ei ole erandi tegemise spetsiifiline alus.
- 13 Enne kui meetme mõju asjaomase liigi kaitsestaatusele nõutav hindamine muutub konkreetsel juhul asjakohaseks, tuleb esmalt kindlaks määrata, et meede avaldab liigi paljunemis- ja/või puhkepaikadele tõepoolest sellist mõju, nagu on osutatud liikide kaitse määruse § 4 lõikes 4.
- 14 Mõistet „halvenemine“ ei ole direktiivis 92/43 määratletud, kuid vastavalt komisjoni suunistele on halvenemine/kahjustamine paljunemis- või puhkepaiga seisundi füüsiline halvenemine. Rootsi keskkonnakaitseamet (Naturvårdsverket) kirjutab oma käsiraamatus liikide kaitse määruse kohta (Handbok för artskyddsförordningen) järgmist: „Võib juhtuda, et halvenemine ei too endaga kohe kaasa paljunemis- või puhkepaiga kadumist, ent selle tagajärjel halveneb järk-järgult ala toimivuse kvaliteet.“
- 15 Selleks, et oleks tegemist liikide kaitse määruse § 4 lõikega 4 hõlmatud liigi elupaiga järk-järgulise halvenemise või kahjustamisega, peab halvenemine olema selline, et elupaik ei suuda isenesest taastuda, see tähendab, et tegemist peab olema halvenemisega, mille negatiivne mõju on pöördumatu ja mis toob päris ilmselgelt ja kasvõi järk-järguliselt lõpuks kaasa elupaiga pideva ökoloogilise toimivuse kadumise asjaomase liigi seisukohast. Raie võib sageli tuua kaasa liigi elupaikade mõningase halvenemise, ent alati ei ole asjaomane halvenemine automaatselt keelatud. Kui arvestada metsandust üldiselt ei ole metsakasutust võimalik käsitada sellise järkjärgulise halvenemisena. Kui suurem raie teadete hulk piiratud alal tooks kogumina kaasa liigi elupaiga püsiva ökoloogilise toimivuse kadumise, võivad ametiasutused sekkuda ka siis, kui üks konkreetne raie ei avalda

sellist mõju. Selline kumulatiivne hindamine võib siiski põhineda üksnes sellel, mida saab tegelikult ennustada, näiteks laekunud raieaadete alusel.

- 16 Tegevuse tagajärjel liigile avalduva mõju hindamisel on põhjust uurida tegevuse mõju mitte üksnes asjaomases biogeograafilises piirkonnas, vaid ka kohalikul tasandil. Hindamisraamistik peab vastama asjaomasele liigile. Kui kõnealune liik on laialt levinud ja üksikute elupaikade hävinemine teda oluliselt ei mõjuta (liik ei ole elupaiga tingimuste osas nõudlik), peaks liik olema vastupidavam püsiva ökoloogilise toimivuse kadumise suhtes – vähemalt teatud vähemtähtsates elupaikades. Seevastu peaksid haruldasemad liigid, millel on elupaigale kõrgemad nõudmised, ja eelkõige juhul, kui elupaiku on vähe, olema tundlikumad (st on suurem oht, et nende kaitsestaatust halveneb) püsiva ökoloogilise toimivuse kadumisele suurema arvu elupaikade puhul. Sama peaks kehtima ka liikide suhtes, mis on oma paljunemisbioloogia tõttu tundlikud ka üksikutele ebaõnnestunud paljunemishooaegadele või üksikutele kaotustele, nagu näiteks paljud röövlinnud.
- 17 Kokkuvõttes kohaldatakse liikide kaitse määruse § 4 lõikes 4 sätestatud keeldu, kui asjaomase liigi elupaiga püsiv ökoloogiline toimivus kaob kas kahjustamise, hävitamise või halvenemise tõttu otseselt või kaudselt, individuaalselt või kumulatiivselt, samal ajal, kui on oht kahjustada liigi kaitsestaatust.

Eelotsusetaotluse esitamise põhjuste lühikokkuvõte

- 18 Liikide kaitse määruse § 4 lõikes 1 ja lõike 2 punktis p on direktiivi 92/43 artiklis 12 ja direktiivi 2009/147 artiklis 5 sätestatud keelud üle võetud. Liikide kaitse määruse § 14 kohaselt võib läänivalitsus üksikjuhtudel teha erandi §-s 4 sätestatud keeldudest. Käesoleval juhul on läänivalitsus leidnud, et kõnealune raie ei vaja erandit, mis tähendab, et läänivalitsus on seisukohal, et liikide kaitse määruse §-s 4 sätestatud keelde ei kohaldata. Selles osas on läänivalitsus tuginenud mark- ja miljööverdomstoleni (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi) otsustele.
- 19 Kohtuotsuses M 11317-14 leidis mark- ja miljööverdomstolen (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi), et olukorras, kus on selge, et tegevuse eesmärk ei ole loomaliigi isendite tapmine ega häirimine, on liikide kaitse määruse § 4 lõigetes 1 ja 2 ette nähtud keeldude kohaldamiseks mõistlik nõuda, et peab esinema oht kahjustada alal elava kaitsealuse liigi kaitsestaatust. See kohus leidis, et tegevuse mõju asjaomase liigi kaitsestaatusele tuleb hinnata mitte üksnes asjaomases biogeograafilises piirkonnas, vaid ka kohalikul tasandil. Hindamisraamistiku määratlemisel peab tema arvates võtma arvesse asjaomaseid liike. Mark- ja miljööverdomstoleni (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus, Rootsi) lahendatud kohtuasjas oleks kõnealune tegevus kaasa toonud direktiivi 92/43 alusel range kaitse alla kuuluva liigi isendite paljunemispaike hävitamise. Kohus andis tegevuseks loa tingimusel, et kohaldatakse kaitsemeetmeid, luues liigi asurkonnas Ojamaa põhjaosas sellele

paljunemispaijad. Ta leidis, et kaitsemeetmete võtmisel ei olnud liikide kaitse määruse §-s 4 sätestatud keelud kohaldatavad.

- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu põhiküsimus on, kas direktiivi 92/43 kohane range kaitse ei ole enam kohaldatav liikide suhtes, mille puhul on direktiivi eesmärgiks olev soodne kaitsestaatuse saavutatud.
- 21 Võttes arvesse eeltoodud ja kohtuasja asjaolusid, püstitas eelotsusetaotluse esitanud kohus seejärel mitu küsimust, mis puudutavad sellise liikmesriigi tava kooskõla ELi õigusega, mis seondub meetmete eesmärgi ja nende mõju kaitsealuse liigi kaitsestaatusele hindamisega.
- 22 Esmalt küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas direktiiviga 2009/147 on kooskõlas nõuda vastavalt liikmesriigi tavale, et asjaomane liik peab olema kõnealuse direktiivi I lisas, et see oleks hõlmatud kõnealuse direktiivi artiklis 5 sätestatud keeldudega, või peab asjaomane liik olema nende keeldude kohaldamisalasse kuulumiseks mingil tasandil ohustatud või selle populatsioon peab juba pikemat aega vähenema.
- 23 Teiseks küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas direktiivi 92/43 artikliga 12 ja direktiivi 2009/147 artikliga 5 on kooskõlas liikmesriigi tava kehtiv nõue, et peab esinema kahjuliku mõju oht liigi kaitsestaatusele selleks, et meede, mille eesmärk ei ole ilmselgelt tappa ega häirida kaitsealuse liigi isendeid ega hävitada selle liigi mune, oleks vastuolus liikide kaitse määruse §-s 4 sätestatud keeldudega.
- 24 Kolmandaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 92/43 artikli 12 punktiga d on kooskõlas, et vastavalt liikmesriigi tavale peab liikide kaitse määruse §-s 4 sätestatud keelu kohaldamiseks esinema kaitsealuste liikide kaitsestaatuse halvenemise oht, kui asjaomase liigi elupaiga püsiv ökoloogiline toimivus ühel konkreetsel alal hoolimata kaitsemeetmete võtmisest kaob. Püsiva ökoloogilise toimivuse kadu võib tuleneda kahjustamisest, hävitamisest või halvenemisest, mis võib olla kas otsene või kaudne ja toimuda individuaalselt või kumulatiivselt.
- 25 Viimaseks on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlus seoses sellega, milline tasand tuleb mõju hindamisel aluseks võtta, kui aluseks ei võeta individuaalset tasandit.